

Luovat menetelmät lasten toimintaterapiassa

Laadullinen tutkimus

Veera Jokela

Opinnäytetyö, AMK

Joulukuu 2021

Terveys- ja hyvinvointialat

Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma (AMK)

Jokela, Veera

Luovat menetelmät lasten toimintaterapiassa. Laadullinen tutkimus.

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Joulukuu 2021, 35 sivua.

Terveys- ja hyvinvointialat. Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö, AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Verkkojulkaisulupa myönnetty: kyllä

Tiivistelmä

Luovilla menetelmillä on vuosien saatossa ollut tärkeä rooli toimintaterapian kuntoutuksen kentällä. Luovuutta määritetään monin eri keinoin: esimerkiksi mahdollisuutena luoda, olla kekseliäs tai omata mielikuvitusta sekä pystyä ajattelemaan itsenäisesti riippumatta sisäisistä tai ulkoisista tekijöistä. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää teemahaastattelua hyödyntämällä, miten lasten toimintaterapeutit käyttävät luovia menetelmiä osana toimintaterapiaa ja, miten he perustelevat luovien menetelmien käytön lasten toimintaterapiassa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Teemahaastattelulla kerättiin tietoa kuudelta lasten toimintaterapeutilta, jotka käyttivät työssään luovia menetelmiä. Teemahaastattelut toteutuivat yksilöhaastatteluina etäyhteyden avulla. Aineisto analysoitiin pääosin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, mutta käytössä oli myös osaltaan aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Aineiston analysoinnissa hyödynnettiin Fisherin ja Marterellan Transaktionaalista toiminnan mallia sekä Fisherin OTIPM toimintaterapiaprosessimallia.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että toimintaterapeutit valitsivat luovat menetelmät yksilöllisesti jokaisen asiakkaan kohdalla peilaten niitä asiakkaan tavoitteisiin. Toimintaterapeutit toivat esille, että kokevat lasten toimintaterapian olevan pääsääntöisesti aina luovaa toimintaa, joten terapeutit kokivat vaikeaksi eritellä yksilöllisesti, millaisia luovia menetelmiä he konkreettisesti käyttävät. Toimintaterapeutit käyttävät laajaa valikoimaa erilaisia luovia menetelmiä toimintaterapian lapsiasiakkaiden parissa. Toimintaterapeutit tiedostavat luovien menetelmien näyttöön perustuvuuden, mutta eivät yksittäisellä menetelmätasolla tee tiedonhakua.

Toimintaterapeutit kertovat konkretisoivansa sellaista, mitä ei välttämättä saada näkyväksi muulla tavalla, esimerkiksi siirtymätilanteet, tunteet tai kaveritaidot. Toimintaterapeutit kokevat ammattilypeyttä siitä, että heillä on analysoinnin taito pilkkoa toiminnan osa-alueet pienempiin ymmärrettäviin osiin. He kokevat tyytyväisyyttä, että pystyvät luovia menetelmiä hyödyntämällä saamaan näkyväksi sen, mitä ja miksi jotain asiaa tehdään. Toimintaterapeuteilla on käynnissä jatkuva pohdinta ja tarkastelu, missä vaiheessa asiakkaan toimintaterapiaprosessia mennään ja, mitä voidaan tehdä seuraavaksi. Toimintaterapeutit toteavat, että tuloksia ei aina saada terapiassa näkyväksi osaltaan lyhyiden terapiajaksojen vuoksi, mutta tieto terapian hyödyistä voi tulla esimerkiksi lapsen vanhemman kautta.

Avainsanat (asiasanat)

toimintaterapia, lapset, luovat menetelmät, luovuus, taide

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Jokela, Veera

Creative Methods in Children's Occupational Therapy. Qualitative research.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, December 2021, 35 pages.

Health and Welfare. Degree Programme in Occupational Therapy. Bachelor's thesis.

Permission for web publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Over the years, creative methods have played an important role in the field of occupational therapy rehabilitation. Creativity is defined in many different ways: for example as the ability to create, to be imaginative or to have an impression, and to be able to think independently, regardless of internal or external factors. The aim of the thesis was to find out, using a thematic interview, how children's occupational therapists use creative methods as part of occupational therapy and how they justify the use of a creative method in the occupational therapy of children.

The study was conducted as a qualitative study. The thematic interview gathered information from six occupational therapists that work with children. The material was analyzed mainly with the help of theory-based content analysis but material-based content analysis was also used. The data was analyzed using Fisher's and Marterella's Transactional model and Fisher's OTIPM occupational therapy process model.

The results of the study show that occupational therapists selected creative methods individually for each client, according them to the client's goals. Occupational therapists pointed out that they feel that children's occupational therapy is always a creative activity, so therapists found it difficult to individually identify the creative methods they actually use. Occupational therapists use a wide variety of creative methods among child clients of occupational therapy. Occupational therapists are aware of the evidence-based nature of creative methods but do not search for information at a definite method level.

Occupational therapists say they concretize something that may not be made visible in other ways, such as transition situations, emotions, or social skills. Occupational therapists experience professional pride in having the ability to analyze the areas of activity into smaller comprehensible parts. They feel satisfied that they are able to take advantage of creative methods to make clear what and why something is being done. Occupational therapists are constantly considering and reviewing what stage the client's occupational therapy process is in and what can be done next. Occupational therapists state that the results are not always visible in therapy, partly due to the short periods of therapy, but information about the benefits of therapy can come through the child's parent.

Keywords/tags (subjects)

occupational therapy, children, creative methods, creativity, art

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Luovat menetelmät toimintaterapiassa	4
2.1 Toiminnan osa-alueet.....	7
2.2 Toimintaterapiaprosessi.....	8
2.3 Näyttöön perustuvuus toimintaterapiassa	9
3 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimustehtävä	9
4 Opinnäytetyön toteutus	10
4.1 Menetelmät.....	10
4.2 Aineiston keruu	11
4.3 Aineiston tulokset	13
4.4 Aineiston analyysi.....	13
5 Tulokset.....	15
5.1 Moninaiset luovat menetelmän toimintaterapeuttien keinona	15
5.2 Luovien menetelmien valintaan liittyvät perustelut.....	18
5.3 Luovien menetelmien hyödyt toiminnan osa-alueisiin.....	19
5.4 Luovien menetelmien käyttö toimintaterapiaprosessin eri vaiheissa	21
6 Pohdinta.....	22
6.1 Tulosten tarkastelu.....	22
6.2 Eettisyys ja luotettavuus	25
7 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	26
Lähteet.....	27
Liitteet.....	30
Liite 1. Rekrytointikirje	30
Liite 2. Tietoinen suostumus	31
Liite 3. Haastattelurunko	32
Kuviot	
Kuvio 1. TMO suomenkielinen käännös	7
Kuvio 2. OTIPM suomenkielinen käännös	8
Kuvio 3. Näyttöön perustuva toimintaterapia käytännössä	9
Kuvio 4. Tutkimusprosessin vaiheet	11
Kuvio 5. Aineiston analyysin eteneminen	13
Kuvio 6. Toimintaterapeuttien käyttämiä menetelmiä	15

Taulukot

Taulukko 1. Teemahaastattelujen kestoajat	12
Taulukko 2. Esimerkki pelkistämisestä ja luokittelusta.....	14
Taulukko 3. Luovien menetelmien hyödyt TMO:n toiminnan osa-alueisiin	19
Taulukko 4. Luovien menetelmien hyödyt TMO:n elementteihin	20

1 Johdanto

Kuntoutuksen kehittämisen tarve on huomattu ja pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa Osallistava ja osaava Suomi 2019 kuntoutusjärjestelmän uudistaminen on koottu kuntoutuskomitean tekemän työn perusteella (Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta 2019, 135) ja kuntoutusjärjestelmää uudistetaan vuosina 2020-2022 (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 12). Tavoitteena kuntoutuksen kehittämisessä on yhtenäiset hoitojärjestelmät sekä kansalaisten toimintakyvyn edistäminen ja tukeminen (Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta 2019, 154) sekä perhekeskusverkoston kehittäminen lapsiperheiden osalta, jotta opitaan näkemään mahdollinen tarve kuntoutukselle sekä tarjoamaan kuntoutusta myös perheen arkeen (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 4). Korkeatasoiset julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut kasvattavat hyvinvointia (Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta 2019, 9) ja lasten ja nuorten hyvinvointi on merkittävää (Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta 2019, 146). Tasokkaan kuntoutuksen mahdollistaminen liittyy edelleen lasten oikeuksien toteutumiseen (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 47).

Lasten kuntoutustarpeeseen on herätty ja lasten varhaisen hyvinvoinnin lujittaminen sekä oppimisen välttämättömyyksien voimistaminen ovat osana hallituksen ohjelman tavoitteita. Tämän vaikutukset ovat nähtävissä laadun kasvamisena sekä asiakkaiden palvelutyytyväisyytenä. Lapsi- ja perhepalveluiden (Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE 2021) ohjelma kuuluu osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelmaa. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma tähtää mm. varhaisen tuen sekä matalan kynnyksen mielenterveyden syventävään tukeen. Lasten, nuorten ja perheiden tuen kehittäminen on mukana myös sote-rakenneuudistuksessa. (Kuntoutuksen uudistaminen 2020, 96.)

Toimintaterapia perustuu toiminnantieteeseen (occupational science), joka alana kehittyy koko ajan. Toimintaterapiassa tutkitaan ihmisen arjen toimintaa ja toiminnan vaikutusta terveydelle. (Tevameri 2020, 96.) Kuntoutuspalveluiden tarve on kasvussa ja lisäksi tiedontarve kasvaa, jotta alan kehittyminen voi jatkua (Holmberg, Kåhlin, Leósdóttir, Ness & Langager 2020).

Luovilla menetelmillä on vuosien saatossa ollut tärkeä rooli toimintaterapian kuntoutuksen kentällä. Toimintaterapeutit valitsevat luovat toiminnot yksilöllisesti jokaisen asiakkaan kohdalla peilaten

niitä asiakkaiden tavoitteisiin. Luovuutta määritetään monin eri keinoin, kuten esimerkiksi mahdollisuutena luoda, olla kekseliäs tai omata mielikuvitusta sekä pystyä ajattelemaan itsenäisesti riippumatta sisäisistä tai ulkoisista tekijöistä. (Creek, 2008, 333 - 335.)

Fancourtin ja Finnin (2019) tutkimus toteaa taiteen mahdollisuudesta vaikuttaa sekä henkiseen että fyysiseen terveyteen. Taiteen on osoitettu vaikuttavan ennaltaehkäisevästi ja edistämällä sosiaalisia tekijöitä, tukevan lapsen kehitystä, kannustavan terveellisiin elämäntapoihin sekä auttamaan huonon terveyden ehkäisyssä. Hoitomuotona taide auttaa mielenterveysongelmista kärsiviä, tukee akuuttisairaiden hoitoa sekä neurologisesti sairaita. (Fancourt & Finn 2019.)

Luovien menetelmien käyttö on ajankohtaista, sillä se mahdollistaa kehityksen tukemista sekä hyvinvoinnin ylläpitoa ja vielä edullisesti yhteiskunnalle. Luovat menetelmät kasvattavat ihmisen elämönhallinnan taitoja ja osallisuutta, koska niistä saa uutta näkökulmaa sekä merkityksellisyyttä omaan elämään. (Luovat menetelmät vahvistavat osallisuutta 2021.) Metropolia ammattikorkeakoulu on edellä kävijänä yhdistämässä luovuutta, kulttuuria ja hyvinvointia sekä hyvinvointialaa. Heidän tavoitteenaan on tulevaisuudessa yhdistää luovuus ja taide eri ammattialojen asiantunte-
musta ja tietoa hyödyntämällä (Kulttuurihyvinvointi liittyy yhteen eri ammattialojen osaajia 2021).

Tässä opinnäytetyössä kuvataan, miten toimintaterapeutit perustelevat luovien menetelmien käytön. Opinnäytetyössä kerätään aineistoa lasten parissa työskenteleviltä toimintaterapeuteilta, jotka käyttävät työssään luovia menetelmiä. Tällä tavalla saadaan tietoa kentältä työskentelevien toimintaterapeuttien käyttämistä luovista menetelmistä ja, siitä mihin valitut menetelmät perustuvat. Teoriaosassa käsitellään luovat menetelmät käsitettä ja, mitä se tässä yhteydessä tarkoittaa sekä avataan toimintaterapiaa tarkemmin.

2 Luovat menetelmät toimintaterapiassa

Opinnäytetyössä on valittu käytettävän aiheesta sanoja luovat menetelmät sekä luovat toimin-
nat/toiminnot, toiminnalliset menetelmät ja taidelähtöiset menetelmät. Englanniksi näitä käsitteitä ovat creative methods, creative occupations, creative activities, creative activity, creative arts occupations, arts and crafts-based activities, arts-based methods, music-oriented activities, animal-assisted therapy and gardening-related activities.

Luovilla menetelmillä tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikenlaista luovaa toimintaa, kuten maalaus- ta, tanssia, musiikkia, kädentaitoja, liikuntaa, leikkiä, luonnossa tapahtuvaa toimintaa sekä eläinavusteista toimintaa. (Luovat menetelmät vahvistavat osallisuutta 2021.) Müllersdorf ja Ivarsson (2012) toteavat, että käsite luovat menetelmät on laaja ja ulottuu esimerkiksi eläinavusteiseen terapiaan saakka.

Toimintaterapiassa luovia menetelmiä on tutkittu kansainvälisesti kymmeniä vuosia. Luovia toimintoja on käytetty toimintaterapian interventioina aina toimintaterapian ammatin kehittymisen alusta saakka ja useimmiten terapeutit päätyivät valitsemaan psykiatrisen hoidon asiakkaille interventioina luovia menetelmiä (Thompson & Blair 1998, 48 - 49).

Toimintaterapia on kuntoutusta, jossa toimintaterapeutin tehtävänä on löytää yhdessä asiakkaansa kanssa keinoja, joilla asiakas suoriutuu päivittäisistä toiminnoistaan. Toimintaterapiaan asiakas ohjautuu toimintakyvyn rajoitteen tai arjen selviytymisessä olevan haasteen vuoksi. Toimintaterapeutit mahdollistavat kuntoutuksen asiakkaan ikään katsomatta. Asiakkaan kanssa asetetaan aina yhdessä toimintaterapeutin kanssa tavoitteet, joihin keskitytään terapiajakson ajan. Asiakkaan tavoitteiden toteutumista tarkastellaan terapiajakson ajan ja jakson lopussa katsotaan, onko tavoitteisiin päästy ja onko tarpeen jatkaa toimintaterapiassa. (What is Occupational Therapy? n.d.) Lasten toimintaterapiaan sisältyy myös tavoitteen asettelu. Lasten elämään kuuluu oppiminen, leikkiminen ja vuorovaikutus ja lasten toimintaterapia keskittyy muun muassa näihin asioihin. Lisäksi toimintaterapiassa pyritään harjoittelun kautta vähentämään lapsen yksilöllisiä haasteita, jotta rutiinit arjessa toimivat hyvin. (Learn About Occupational Therapy for Children & Youth. n.d.)

Toimintaterapiassa käytetään toimintaa menetelmänä sekä se on myös toimintaterapian päämäärä. Fisherin (2009) mukaan toiminnalla tarkoitetaan toimintojen suorittamista, jonkin tekemistä ja toimintaan sitoutumista. Fisher (2009) kertoo, että OTIPM:n (Occupational Therapy Intervention Process Model) mukaan toiminta (occupation/ occupational performance) on asiakkaan prosessiin sitoutumista, kuten autolla ajo tai musiikin kuuntelu. Toiminta valitaan toimintaterapiassa menetelmäksi asiakkaan kiinnostuksen kautta, jotta tehtävät ovat asiakkaalle merkityksellisiä ja ne motivoivat asiakasta terapiassa. (Fisher 2009, 11, 14.)

Case-Smith (2015) kertoo näyttöön perustuvien interventioiden lasten toimintaterapiassa tukevan lapsiasiakasta ja lapsen perhettä selviytymään vamman kanssa ja auttamaan hallitsemaan asiakkaalle tärkeitä toimintoja. Lasten toimintaterapiassa tärkeässä roolissa on myös lapsen perhe, jonka tuki vaikuttaa lapsen terapiajakson ajan tuloksiin. (Case-Smith & O'Brien 2015, 1.)

Perruzzan ja Kinsellan (2010) ovat tutkineet luovien menetelmien käyttöä toimintaterapiassa. He toteavat tuloksissaan, että luovien menetelmien käyttö terapeutteisessa tarkoituksessa on liitetty asiakkaiden terveyteen ja hyvinvointiin. Tulokset viittaavat siihen, että laadullinen tutkimus aiheesta voi olla hyvä menetelmä tutkia tätä aihetta ja herättää kysymyksiä tutkimusten niukkuudesta tältä alalta. Tutkimustarve on perusteltua luovien menetelmien käytöstä terapeuttisena lähestymistapana toimintaterapiassa. (Perruzza & Kinsella 2010, 261.)

Creek (2008) kuvaa luovien menetelmien käytön terapiassa neljän lähestymistavan kautta: tunteiden ilmaisu ilman kielellistä kommunikaatiota, leikki lapsille ja aikuisille, joka tukee tyytyväisyyttä ja oma-aloitteisuutta, psykoterapiamuoto auttamassa ihmisiä pärjäämään haastavien tunteiden kanssa sekä terveyden edistämistä vahvistamalla tunteellista sietokykyä. (Creek 2008, 335.)

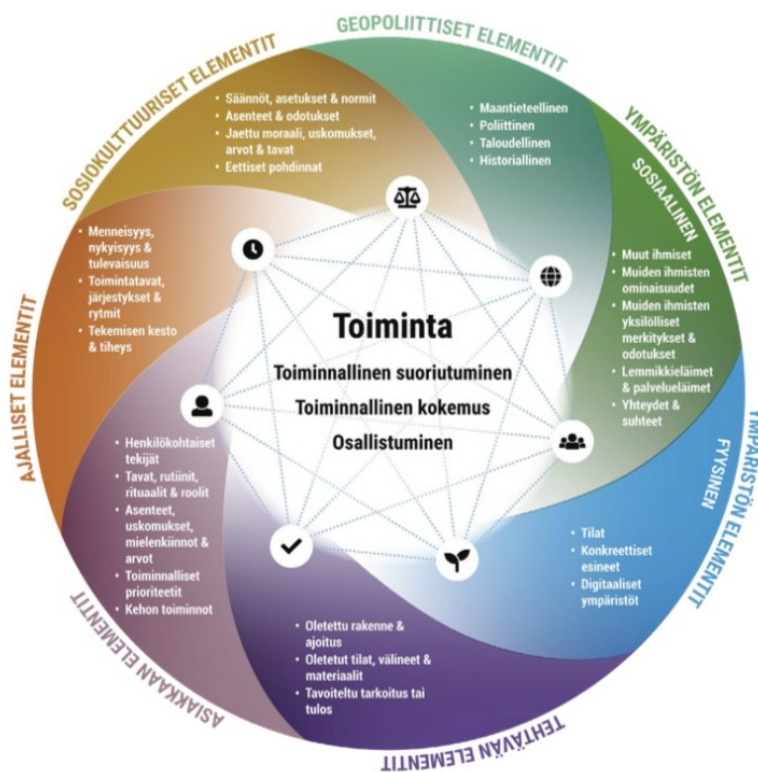
Müllersdorf ja Ivarsson (2016) kertovat suurimman syyn luovien menetelmien käyttöön olevan asiakkaan toiminnallisuuden, itsetunnon sekä hyvinvoinnin vahvistaminen. Luovan toiminnan käytöstä näkyvät tulokset ovat heidän mukaansa asiakkaan itsensä tukemisen ilmaisemisessa sekä ilon ja halun kokemisessa. Tutkijat mainitsivat toimintaterapiassa käytettävien luovia menetelmiä myös tärkeänä osana hoitoa asiakkaiden työkyvyn vahvistamisessa. Tutkimuksen kyselyssä tarkasteltiin vain ammatillisesta näkökulmasta luovan toiminnan soveltamisen tehokkuutta toimintaterapiassa. Müllersdorfin sekä Ivarssonin (2016) mukaan tarvitaan lisää tutkimusta sen arvioimiseksi, miten toimintaterapeutit soveltavat kansainvälisellä tasolla luovaa toimintaa. Müllersdorf ja Ivarsson (2016) toteavat tarpeen olevan myös tiedon hankkimisen asiakkaan näkökulmasta luovan toiminnan terapeutteisesta arvosta. (Müllersdorf & Ivarsson 2016, 369.)

Hansen, Erlandsson ja Leufstadius (2021) toteavat, että luovien menetelmien interventiot sisältävän usein taiteen ja kädentöiden osia, jotka hyödyntävät kokonaisvaltaista kehoa ja mieltä. Luovien menetelmien interventiot koetaan merkityksellisiksi ja ne ovat mukana luomassa luovia prosesseja. Lisäksi ne kehittävät taitoja, toiminnallisuutta ja jokapäiväisen arjen hallintaa. Interventiot

ovat myös helppo muokata soveltumaan erilaisille ryhmille, yksilöille sekä monenlaisille lähestymistavoille. (Hansen, Erlandsson & Leufstadius 2021.)

2.1 Toiminnan osa-alueet

Toiminta käsitetään Fisherin ja Marterellan (2019) Transaktionaalisen toiminnan mallin eli TMO:n (Kuvio 1.) kautta. Toiminta jaetaan kolmeen eri osaan: toiminnallinen suoriutuminen, toiminnallinen kokemus ja osallistuminen. TMO koostuu seitsemästä eri elementistä ja ne ovat asiakkaan elementit, ajalliset elementit, sosiokulttuuriset elementit, geopoliittiset elementit, ympäristön elementit (sosiaalinen & fyysinen) ja tehtävän elementit (Fisher & Marterella 2019).

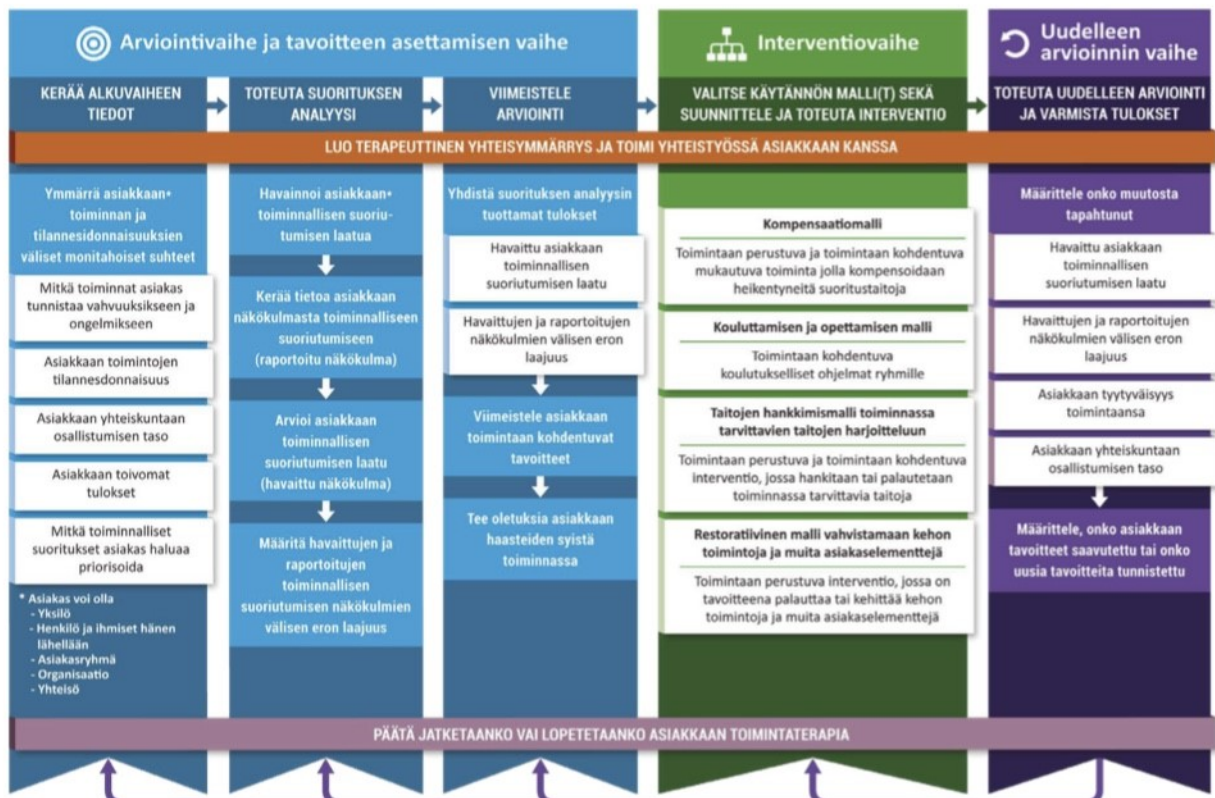
Perustuen Fisher, A. G., & Marterella, A. [2019]. *Powerful practice: A model for authentic occupational therapy*. Fort Collins, CO: Center for Innovative OT Solutions.
 © Center for Innovative OT Solutions, 2019; voidaan kopioida henkilökohtaiseen käyttöön

Kuvio 1. TMO suomenkielinen käännös (Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa 2021, 8)

2.2 Toimintaterapiaprosessi

Toimintaterapiaprosessi sisältää asiakkaan koko toimintaterapian kokonaisuuden aina tavoitteen asettelusta terapian päättymiseen saakka. Tässä prosessin esimerkissä on ajateltu taustalla OTIP – mallia (Kuvio 2.) (Occupational Therapy Intervention Process Model) sekä myös Fisherin ja Marterellan (2019) Transaktionaalista mallia (Transactional Model of Occupation). Ensimmäisenä vaiheena on arviointivaihe ja tavoitteen asettamisen vaihe, jolloin asiakkaasta pyritään keräämään paljon tietoa haastatteleamalla ja havainnoimalla. Tällöin saadaan asiakkaasta tietoa tavoitteen asettamista varten. TMO hyödyntämällä saadaan kartoitettua asiakkaan toimintaan sekä toiminnan arviointiin vaikuttavia elementtejä ja saadaan tietoa asiakkaan elämästä. Seuraavaksi asiakasta havainnoidaan hänelle tutussa toiminnassa ja mieluiten asiakkaan kotona. Asiakkaalle on suotavaa tehdä useita erilaisia arviointitilanteita. Arvioinnista saatuja tietoja hyödynnetään interventiovaiheen suunnittelussa. Viimeisenä on uudelleen arvioinnin hetki, jossa tarkastellaan ollaanko päästy tavoitteisiin vai onko syytä toteuttaa jakso uudelleen. (Fisher & Martella 2019.)

Toimintaterapian intervention prosessimallin vaiheiden graafinen esitys (OPTIM)

Perustuen Fisher, A. G., & Marterella, A. [2019]. *Powerful practice: A model for authentic occupational therapy*. Fort Collins, CO: Center for Innovative OT Solutions. © Center for Innovative OT Solutions, 2019; voidaan kopioida henkilökohtaiseen käyttöön

Kuvio 2. OTIPM suomenkielinen käännös (Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa 2021, 9)

2.3 Näyttöön perustuvuus toimintaterapiassa

Alnervik ja Linddahl (2011) ovat koonneet näyttöön perustuvuudesta toimintaterapiassa muistisäännön kukan terälehtiin (Kuvio 3.), jotka sisältävät näyttöön perustuvan toiminnan (evidence-based practice), työkokemuksen (clinical experience), saatavilla olevat resurssit (accessible resources) sekä asiakkaan tarpeet ja odotukset (client's needs and expectations). Näyttöön perustuva työtapa pitää sisällään näyttöön perustuvan lähestymistavan kehittämisen, tutkimustulosten löytämisen sekä arviointia ja tutkimustulosten hyödyntämistä käytännön työhön. Alnervik ja Linddahl toteavat, että toimintaterapeuttien tulee pystyä näyttämään työskentelynsä perustuvan näyttöön. Luovien menetelmien valinnassa tulisi olla nämä neljä kukan terälehteä huomioituna. (Alnervik & Linddahl 2011.) Tutkimuksella päteväksi osoitetun menetelmän eli vakioitun/standartoidun menetelmän käyttö kehittää näyttöön perustuvuutta toimintaterapiassa (Aralinna, Heiskanen, Juntunen, Kantanen, Kanto-Ronkanen, Karhula & Lautamo. 2021, 14).

Kuvio 3. Näyttöön perustuva toimintaterapia käytännössä (Alnervik & Linddahl 2011, perustuen Willman & Stoltz 2002, 24)

3 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyössä tarkastellaan luovien menetelmien käyttöä osana lasten toimintaterapiaa Suomessa toimivien toimintaterapeuttien näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvata, miten lasten toimintaterapeutit käyttävät luovia menetelmiä osana toimintaterapiaa. Kentällä työskenteleviltä toimintaterapeuteilta on tarpeellista saada ääntä kuuluviin, miten toimintaterapeutit perustelevat luovan menetelmän käytön lasten toimintaterapiassa sekä saada tietoa lasten

toimintaterapiassa käytettävistä luovista menetelmistä. Aiempia opinnäytetöitä ei ole tästä aiheesta tehty. Vastaavanlaiset opinnäytetyöt liittyvät mielenterveyspuolelle, kuten Kivarin (2019) sekä Huttusen ja Tuitun (2019) tekemät kirjallisuuskatsaukset.

Tarkempina tutkimuskysymyksinä ovat 1) millaisia luovia menetelmiä toimintaterapeutit käyttävät lasten toimintaterapiassa, 2) kuinka toimintaterapeutit perustelevat luovien menetelmien käytön lasten toimintaterapiassa, 3) mihin toiminnan osa-alueeseen he kokevat luovien menetelmien eniten vaikuttavan 4) missä vaiheessa toimintaterapiaprosessia toimintaterapeutit käyttävät luovia menetelmiä.

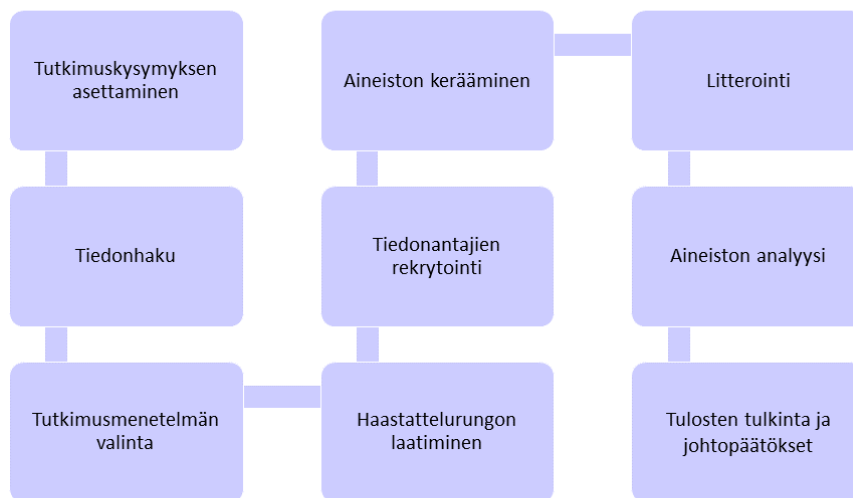
4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Menetelmät

Opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Työssä halutaan selvittää työelämässä olevien toimintaterapeuttien kokemuksia ja mielipiteitä teemahaastattelun keinoin. Laadullinen tutkimus pyrkii selvittämään, mistä asiassa on kyse. Kanasen (2017) mukaan kvalitatiiviseen tutkimukseen voidaan päätyä, jos perusteluina voidaan käyttää, ettei asiasta ole tutkimusta, tietoa tai teoriaa tai asiasta on saatava syvällinen näkökulma tai halutaan saada selville uusia teorioita ja hypoteeseja tai asiasta halutaan hyvä kuvaus. Kananen (2017) kertoo, että Creswellin (2007, 38) mukaan laadullisen tutkimuksen tyypilliset piirteet ovat mm. tutkimus tehdään todellisessa ympäristössä, aineistoa kerätään vuorovaikutuksessa tutkimuksen tutkittaviin, tutkimuksen toteuttaja on aineiston kerääjä sekä tutkittavasta asiasta halutaan kokonaisvaltainen ymmärrys. Edellä mainituista saatiin vahvistus ja laadullinen tutkimus päädyttiin valitsemaan, koska halutaan saada aiheesta tietoa ja tutkimusta ja laadullinen tutkimus istuu tähän (Kananen 2017, 33).

Opinnäytetyö lähti liikkeelle tutkimuskysymyksen asettamisesta, jonka jälkeen tehtiin tiedonhaku näyttöön perustuvan tiedon löytämiseksi tutkimukseen. Aineiston hankinnan tiedonhaku toteutettiin tietokantojen kautta, kuten CINAHL, Google Scholar ja Janet Finnan kansainvälisten artikkelien haun sekä kirjallisuuden kautta. Käytettyjä hakusanoja olivat englanninkielellä: creative activities, creative methods, creativity, art, occupational therapy and interventions. Valittavat tutkimukset punnittiin niiden luotettavuuden ja tutkimuksen kannalta tarpeellisuuden ja ajankohtaisuuden kautta. Tutkimusmenetelmäksi valittiin edellisessä kappaleessa mainittu laadullinen

tutkimus. Teemahaastattelurunko tehtiin Kanasen (2017, 97) esimerkkiä mukaillen. Teemahaastattelurunko lähetettiin ennakkoon tutkimukseen osallistuneille toimintaterapeuteille, jolloin heillä oli halutessaan mahdollisuus tutustua siihen ennen haastattelua. Tiedonantajat rekrytoitiin haastatteluun ja aineisto kerättiin yksilöhaastatteluina etäyhteydellä. Litterointi tehtiin nauhoitteesta välittömästi haastattelun jälkeen. Litteroinnin jälkeen aineisto analysoitiin ja lopuksi tuloksista tehtiin johtopäätös ja tulkinta. Tutkimusprosessin kulku on havainnollistettu Kuviossa 4.

Kuvio 4. Tutkimusprosessin vaiheet

4.2 Aineiston keruu

Tähän opinnäytetyöhön valittiin alkuperäisessä suunnitelmassa aineistonkeruumenetelmäksi ryhmämuotoinen teemahaastattelu, mutta ryhmähaastattelu vaihdettiin yksilöhaastatteluun, koska ryhmähaastatteluun ei saatu yhtään tiedoksiantajaa. Tavoite oli rekrytoida viisi tiedoksiantajaa, jotka käyttävät työssään luovia ja toiminnallisia menetelmiä lasten toimintaterapiassa. Tiedonantajat rekrytoitiin haastatteluun rekrytointikirjeellä (Liite 1.) ammatillisista sosiaalisen median ryhmistä. Tutkimukseen halukkaita pyydettiin olemaan suoraan yhteydessä haastattelijan koulun sähköpostiin anonyymiteetin varmistamiseksi. Mukaan ilmoittautui yhteensä kuusi toimintaterapeuttia. Tiedonantajista viisi rekrytoitiin haastatteluun ammatillisista sosiaalisen median ryhmistä ja lumipalloeefektiä hyödyntämällä yksi tiedoksiantaja päätyi suosituksen kautta osallistujaksi.

Aineiston keruu toteutettiin teemahaastatteluna. Teemahaastattelu valittiin, koska teemahaastattelulla pyritään saamaan ymmärrys ja käsitys toimintaterapeuttien kertoman kautta (Kananen 2017, 90). Kananen (2017) mukaan teemahaastattelussa haastateltavia keskustelutetaan aihetta koskevista asioista. Tyypillistä teemahaastattelulle on keskusteltavat aihe-alueet sekä vastaajan ehdoilla etenevä keskustelu. Tutkija tekee välillä aihetta tarkentavia kysymyksiä ja aihe pyritään pitämään aiheessa. Teemat käydään läpi keskusteltavien kanssa ja tarvittaessa kysytään tarkentavia kysymyksiä. Saatu aineisto analysoidaan mahdollisimman pian haastattelutilanteesta. (Kananen 2017, 95.) Tallenne puretaan tekstiksi eli litteroidaan ja tulokset analysoidaan teemahaastattelun ohjeen mukaisesti (Kananen 2017, 124). Tutkimuksen aineisto analysoidaan teoriaohjaavan sisällönanalyysi-menetelmällä (Kananen 2017, 131).

Lopulliseen haastatteluun saatiin osallistumaan kuusi tiedoksiantajaa, jotka ovat tutkimuksen kohderyhmään. Haastattelut toteutuivat syksyllä 2021. Tiedoksiantajat osallistuivat haastatteluun vapaaehtoisesti. Kaikille kuudelle halukkaalle lähetettiin tietoisesta suostumuksesta lomake haastatteluun osallistumisesta (Liite 2.) sekä tiedoksiantajilla oli mahdollisuus tutustua ennakkoon haastattelurunkoon (Liite 3). Teemahaastattelut toteutuivat etäyhteydellä jokainen nauhoitettuna videopuhelun välityksellä Zoom-sovelluksessa ja jokaiseen haastatteluun käytettiin omaa kertakäyttöistä salasanaa tietoturvan säilymistä varmistamiseksi. Haastattelijat käyttivät kuulokemikrofonia haastattelun yksityisyyden takaamiseksi. Haastateltavia oltiin tiedotettu etukäteen, että haastattelu tullessaan nauhoittamaan jälkikäteen tehtävän aineiston analysoinnin vuoksi. Tallenteet olivat vain tutkijan käytössä ja ne siirrettiin haastattelun jälkeen pilvipalveluun, joka on opinnäytetyön tekijän henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Teemahaastatteluiden kesto vaihteli 8:sta 26:een minuuttiin. Yhteensä nauhoitettua aineistoa kertyi 84 minuuttia. Taulukossa 1. on merkitty näkyviin jokaisen teemahaastattelun kesto minuuteissa.

Taulukko 1. Teemahaastattelujen kestoajat

1	2	3	4	5	6
12min	9min	26min	16min	8min	13min

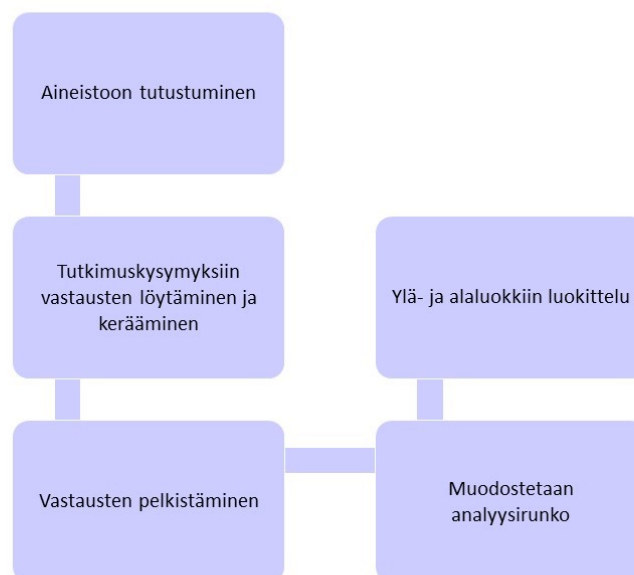
4.3 Aineiston tulokset

Tiedoksiantajat työskentelevät lasten toimintaterapeutteina ympäri Suomea. Toimintaterapeutit toteuttivat tällä hetkellä pääasiassa interventioita ja yksilö- ja ryhmäterapiaa. Osa toimintaterapeuteista teki arviointeja. Aineiston keruu toteutui muutoin anonyymisti.

Aineiston keruun jälkeen jokainen teemahaastattelu litteroitiin kirjoittamalla nauhoite tekstimuotoon. Litterointi toteutettiin sana sanaisesti, muttei siinä otettu huomioon non-verbaalia eli sanatonta viestintää. Haastattelujen nauhoitteen kesto oli yhteensä 84 minuuttia. Litteroitua aineistoa kertyi Word-tiedostona yhteensä 14 sivua fontilla Calibri, koko 12 ja rivivälin ollessa 1,5.

4.4 Aineiston analyysi

Aineistoa analysoitiin pääosin teoriaohjaavan sisällönanalyysin mukaisesti, joka etenee aineiston ehdoilla. Aineiston analyysissä käytettiin osiltaan aineistolähtöisen sisällönanalyysiä. Teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet tuodaan valmiina aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 131 - 133.) Kuviossa 5. tuodaan esille aineiston analyysin eteneminen.

Kuvio 5. Aineiston analyysin eteneminen

Litteroitu aineisto luettiin tarkasti läpi, jonka jälkeen aineistosta nostettiin esille vastaukset tutkimuskysymyksiin. Jokaisen kysymyksen vastauksen kerättiin omiin teemoihinsa ja vastaukset pel-

kistettiin. Analyysirungon muodostamisen jälkeen luokitellaan ylä- ja alaluokkiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122). Taulukko 2. havainnollistaa esimerkin pelkistämisen ja luokittelun muodostumisesta.

Taulukko 2. Esimerkki pelkistämisestä ja luokittelusta

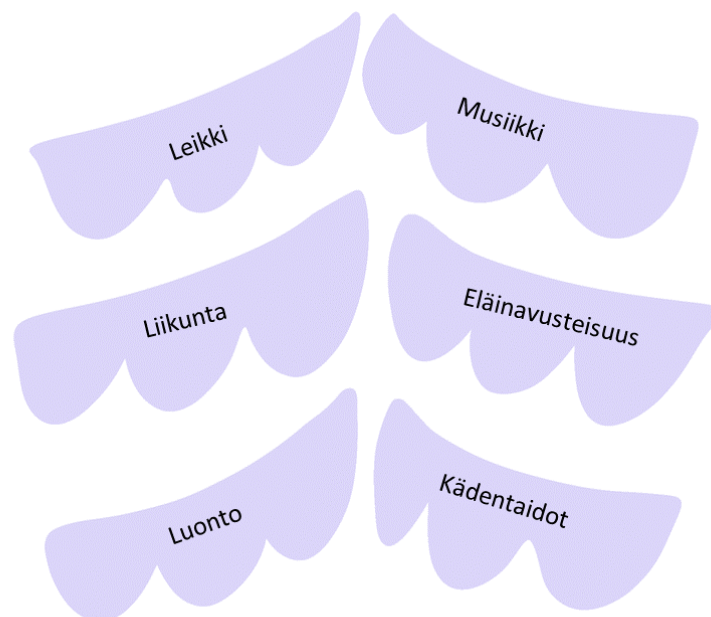
Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä
"Ajallisesti jos ajattelee niin ei aina tulojattua teoriaan vaan se lähtee sieltä käytännöstä, että tällänen asia ja tällänen tilanne asiakkaalla, miten tähän lähdetään ja mikä voisi olla se mikä tässä toimii."	Menetelmän valinnassa otetaan huomioon yksilöllisesti asiakkaan omat lähtökohdat, eikä ajankäytön vuoksi nojata teoriatietoon	Kokemusperäinen tieto	Asiakaslähtöisyys	Näyttöön perustuva toiminta
"Oon perillä siitä että luovia menetelmiä voi käyttää ja sitä on tutkittu ja tuloksellisesti ja se on yleisesti ottaen näyttöön perustuvaa, mutta sillai menetelmä tasolla en tutki yhtään."	Perustelee valintaa yleisellä uskonnella näyttöön perustuvuudesta	Hiljainen tieto	Asiantuntijan kokemuksen perustuva näyttö	Näyttöön perustuva toiminta
"Kuhan siinä huomioidaan ne asiakkaan tavoitteet ja hänen vahvuksien tukeminen ja kaikki nämä eettiset periaatteet niin musta se silloin on näyttöön perustuvaa."	Menetelmä kohtaisesti ei selvitä näyttöön perustuvuutta. Menetelmän valinnassa asiakkaan tavoitteet ja vahvuudet huomioidaan. Eettiset periaatteet huomioidaan	Asiakkaan tarpeita vastaava tieto	Asiakaslähtöisyys	Näyttöön perustuva toiminta
"Silloin jos on itselle joku uusi menetelmä, että joku toivoisi jotain tiettyä mitä ei oo käyttäny, jotain sellasta toimintaa mikä ei oo itelle niin tuttua niin silloin saattaa enempi ettiä	Vieraan toimintamuodon osalta tiedon hankintaa menetelmän soveltuvuudesta tilanteeseen	Tiedon etsiminen	Tieteelliseen tietoon perustuva näyttö päätöksenteossa	Näyttöön perustuva toiminta

siitä sitten tietoa ja kaivella, että miten sitä voisi hyödyntää ja sopisko se siihen tilanteeseen.”				
--	--	--	--	--

5 Tulokset

5.1 Moninaiset luovat menetelmän toimintaterapeuttien keinona

Aineistoa kerättiin kuudelta toimintaterapeutilta. Toimintaterapeutteja pyydettiin luettelemaan, millaisia luovia menetelmiä he käyttävät lasten toimintaterapiassa. Luovan menetelmän tulee olla lapselle mieluisa lähestymistapa siihen, minkä hän kokee haasteelliseksi esimerkiksi hienomotoriikan harjoittelu, leikki tai tunnekäsittely. Toimintaterapeutit kertoivat perusteellisesti käyttämistään menetelmistä ja osa kertoi käyttävänsä taiteen ja sensomotoriikan yhdistäviä toimintoja. Luovien menetelmien kirjo oli tiedonantajien mukaan hyvin laaja ja moninainen. Vastauksien perusteella koottiin aineistolähtöiset pääluokat, joiden perusteella luokittelu on tehty. Pääluokat muodostuvat ala- ja yläluokkien yhdistelmällä ja ne nimetään aineistosta nousevan teeman mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, 124 - 125). Kuvioon 6. on havainnollistettu saatuja vastauksia pääluokkien mukaisesti.

Kuvio 6. Toimintaterapeuttien käyttämiä menetelmiä

Toimintaterapeuttien käyttämät luovat menetelmät on jaoteltu aineistolähtöisen analyysin kautta kuuteen pääluokkaan, joiden sisältöä kuvataan tarkemmin seuraavaksi teemahaastattelun kautta nousseista luovista menetelmistä.

Leikki

Toimintaterapeutit kertoivat hyödyntävänsä leikkiä ja mielikuvitusleikkejä interventioissa. Leikkisyys koettiin vahvaksi lähtökohdaksi lasten toimintaterapiassa ja sen koettiin itsessään ruokkivan luovuutta. Mielikuvitusleikit koettiin myös luontevaksi yhdistää sensomotoristen tehtävien tekemiseen. Toimintaterapeutit kertoivat käyttävänsä ryhmissä draamaa ja näyttelemistä. Esimerkkinä luovuuden hyödyntämisestä arviointitilanteessa, jossa mielikuvituksen ja luovuuden havainnointi on yhtenä osana leikkiä, joka kuuluu ADOS-arviointimenetelmään (Autism Diagnostic Observation Schedule). Leikkiä kerrottiin hyödynnettävän ihan pienten lasten kanssa sensomotorisessa leikissä, joka vaikuttaa mm. oman kehon hahmottamiseen, -käyttämiseen ja -hallintaan.

Lapsille, joilla on vaikeaa ilmaista sanallisesti itseään, valitaan menetelmäksi leikki. Toimintaterapeutit kertoivat kokevansa, että pienelle lapselle leikki, on helpoin väylä valita ja lapselle tarjotaan erilaisia leikkivaihtoehtoja, joista valita. Leikin tason tulee olla lapselle sopiva. Lisäksi tarinan keksiminen ja tarinan rakentaminen sekä lorut ovat toimintaterapeuteilla käytössä olevia menetelmiä.

Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoittelu ja itsesäätelyn sekä vireystason säätelyn harjoittelu voisivat mennä muidenkin pääluokkien alle, mutta luokan valinnan yhteydessä tehtiin päätös, että nämä asetettiin leikin pääluokan alle.

Musiikki

Toimintaterapeutit kertovat näkevänsä luovuutta kaikkialla, kuten musiikkia. Toimintaterapeutit hyödyntävät kehollisia menetelmiä tanssin ja musiikin avulla, soittamista luovalla tavalla sekä erilaisten soittimien käyttöä. Musiikki on hyvin usein jollain tapaa toimintaterapeuttien terapioiden mukana. Toimintaterapeutit hyödyntävät musiikkia esimerkiksi laulujen ja räppien sanoituksissa.

Liikunta

Toimintaterapeutit kertovat käyttävänsä monenlaisia liikunnan muotoja yksilö- ja ryhmäasiakkaiden kanssa. Tähän saman pääluokan alle on kerätty tanssi, liikeaistiharjoitukset, sirkustempuilit, keholliset menetelmät, rentoutushetket ja terapiasalin tempuilit.

Eläinavusteisuus

Eläinavusteisuus nousi esiin luovien menetelmien määrittelyssä tutkimustiedon pohjalta ja se päätettiin valitsemaan yhdeksi pääluokaksi, kun osa toimintaterapeuteista nosti eläinavusteisuuden luovaksi menetelmäksi. Toimintaterapeutit kertovat, että asiakkaiden kuntoutusvaiheessa ollaan oltu jonkun verran eläinten kanssa tekemisissä. Eläimet ovat olleet läsnä esimerkiksi talliympäristössä. Toimintaterapeuttien mukaan terapiaeläimiä ei välttämättä ole ollut itse terapeutilla vaan niitä ollaan hyödynnetty toisaalla tai kollegalta.

Luonto

Luovana menetelmänä luonnossa liikkumista voi hyödyntää hyvin interventiomenetelmänä. Toimintaterapeutit kertovat luonnossa tehtävistä erilaisista motorisista harjoituksista, joihin saa mielikuvituksen liitettyä hyvin mukaan. Toimintaterapeutit keräävät lapsiasiakkaiden kanssa luonnosta luonnonmateriaaleja ja hyödyntävät niitä myöhemmin esimerkiksi askarteluissa.

Kädentaidot

Toimintaterapeutit hyödyntävät erilaisia kädentaitoihin liittyviä luovia menetelmiä varsin paljon. Maalaaminen, askartelu, piirtäminen, sarjakuvien täydentäminen tai niiden piirtäminen, käsitöitä, savitöitä, taideterapeutteja ja kuvataideterapeutteja menetelmiä sekä valokuvausta. Lapsilla, joilla on haasteita itsensä ilmaisussa sanallisesti, hyödynnetään kuvallisia menetelmiä. Lisäksi on maallattu terapiakeinusta vatsallaan hyödyntäen vapaana olevia käsiä. Kuvakortit ovat myös usein käytössä esimerkiksi alkuhaastattelutilanteessa.

Ruoanlaitto

Toimintaterapeutit kertovat leivonnan ja ruoanlaiton olevan mieluista asiakkaille ja he käyttävät tätä menetelmää myös ns. palkintona pidemmästä prosessista, jossa asiakas tietää, että esimerkiksi tietyssä kohtaa terapiajaksoa on tulossa erittäin motivoiva toiminta. Aistikokemuksia voi myös harjoitella esimerkiksi sormiruokaillessa.

5.2 Luovien menetelmien valintaan liittyvät perustelut

Toimintaterapeutit kertoivat pääsääntöisesti, etteivät luovia menetelmiä käyttäessä konkreettisesti pohdi niiden näyttöön perustuvuutta. Toisenlaisena näkökulmana nousi, että näyttöön perustuvuutta tulee pohdittua arviointeja tehtäessä sekä, jos asiakasryhmä on vieras. Lisäksi toimintaterapeutit ajattelevat luovien menetelmien olevan näyttöön perustuvia. Toimintaterapeutit kertovat valitsevansa käytettävät luovat menetelmät erityisesti lapsen tavoitteiden mukaisesti, lapsilähtöisesti ja asiakaslähtöisesti huomioiden lasten kiinnostuksen kohteet sekä sen mukaan, mikä lasta motivoi. Aineiston analyysin taulukossa 2. esiteltiin esimerkkejä pelkistämisestä ja luokittelussa ja tämä taulukko käsitteli toimintaterapeuttien kertomaa näkemystään näyttöön perustuvuudesta.

Toimintaterapeutit kertoivat valinneensa luovia menetelmiä käyttöön sen vuoksi, että ne olivat asiakkaalle merkityksellisiä ja osaltaan osa asiakkaan tavanomaista arkea. Fisherin ja Marterellan (2019) mukaan toiminnan valintaan vaikuttaa asiakkaan toiveet ja mieltymykset sekä tarvittava havainnoinnin kohde tarkkailtavalle toiminnalle asiakkaan omassa ympäristössä. Toimintaa käytettiin menetelmänä saavuttaakseen asiakkaan tavoitteen ja toimintaa sovellettiin ja porrastettiin asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Jos havainnoitiin, ettei asiakas hyödy luovista menetelmistä, käytöstä luovuttiin. Pidemmässä toimintaterapiajaksoissa, kun asiakas tunnetaan jo paremmin, luovien menetelmien hyödyntäminen on helpompaa, kun asiakkaan mieluisat toiminnot on paremmin tiedossa. Toimintaterapeuteista osa piti mielessä näyttöön perustuvan työskentelyn jatkuvasti ja perusteli toistuvasti tekemiään valintoja itselleen.

Jatkuvasti pohdin. Terapeutilla tulee olla mielessä asiakkaan tavoitteet ja se miksi terapiassa tehdään jotakin tiettyä asiaa tai tehtävää. Jatkuvasti mietitään, miksi näin, milloin valitaan mikäkin tehtävä.

Toimintaterapeutit kertovat, että eivät yleisesti etsi luovista menetelmistä tutkimustietoa, sillä aika menee asiakastyöhön. Useat olivat innokkaita koulutuksissa kävijöitä, mutta totesivat ettei koulutusten aihe ole liittynyt luoviin menetelmiin. Toimintaterapeuttien mukaan ajankohtainen tieto tulee yleensä koulutusten ja työkavereiden kautta sekä sosiaalisessa mediassa tulee paljon hyödyllistä tietoa vastaan ja niitä kerätään talteen. Useat toimintaterapeutit kertoivat seuraavansa kansainvälisiä toimintaterapia-alan julkaisuja, joihin pääsee TOI-liiton kautta, mutta eivät tietoisesti välttämättä etsi tietoa. Tutkimustietoa luetaan AJOT:n (American Journal of Occupational Therapy), American Journal of Occupational Therapy:n, British Journal of Occupational Therapy:n kautta tai tietokannoista.

Tutkimustietoa löytyy nykyään hyvin ja sitä on hyvä etsiä, on myöskin hyvä aika ajoin palata että missä nyt mennään ja tieto muuttuu tietysti kokoajan, tulee lisää tietoa. Nii on hyvä olla sitä taustatietoo luovista menetelmistä.

5.3 Luovien menetelmien hyödyt toiminnan osa-alueisiin

Toiminnan osa-alueiden tarkastelussa hyödynnetään viitekehyksenä TMO-mallia. (Kuvio 1.) Toimintaterapeutit kertoivat havainnoineensa luovien menetelmien käytöstä johtuvien vaikutusten yltävän kokonaisvaltaisesti toiminnan osa-alueisiin. Toimintaterapeutit kertoivat omien havaintojensa kautta asiakkaasta, joten toiminnan osa-alueita tarkastellaan Taulukossa 3. siitä näkökulmasta.

Luovat toiminnot vahvistaa sitä itsetuntemusta, itseilmasua ja sitä kautta itsensä ymmärtämistä, mikä sitten heijastuu sinne muille osa-alueille juurikin toiminnoista suoriutumiseen ja ihan kaikkiin toimintakokonaisuuksiin.

Taulukko 3. Luovien menetelmien hyödyt TMO:n toiminnan osa-alueisiin

Toiminnallinen suoriutuminen (Occupational performance)	Toiminnallinen kokemus (Occupational experience)	Osallistuminen (Participation)
Päiväkodissa harjoitellaan välineiden jakamista ja vuoron odottamista ja oman mielipiteen ilmaisua.	Luova tekeminen toimii jäänmurta-jana jännitykselle. Terapeutti näkee pystyykö lapsi ja-	Ryhmätoimintaan osallistuminen.

Vireystason säätelyn harjoittelua.	kamaan kanssaan mielihyvää, mikä siitä toiminnosta ehkä tulee tai kokeeko hän mielihyvää ja pystyykö hän jakamaan sitä tai onko terapeutilla ja lapsella yhdessä mukava hetki hetki tehdä toimintaa.	Vertaislapsen kanssa leikkiminen.
Taitojen harjoittelu (esim kynäote)		Kavereiden kanssa oleminen.
Kielelliset haasteiden harjoittelu.	Auttaa lapsia ilmaisemaan itseään jollain muulla tavalla kuin puhumalla. > toimintaterapeutti pääsee havainnoimaan lasta, miten toimii.	Lapset ilmaisevat itseään jollain muulla tavalla kuin puhumalla.
	Lapsi kokee onnistumisen kokemuksen.	Sosiaalisuus toiminnan kautta.
	Tunteet, itsetuntemuksen ja itseilmaisun vahvistuminen ja sitä kautta itsensä ymmärtäminen > heijastuu toiminnalliseen suoriutumiseen.	Motivaatio toimintaan osallistumisesta.
	Luovien menetelmien käytöstä huomattu lapsella rauhallinen ja hyvä olo	

Seuraavassa Taulukossa 4. tarkastellaan luovien menetelmien vaikutusta TMO:n elementtien näkökulmasta. Tunnistetut elementit saadun aineiston mukaan ovat asiakkaan elementit, sosiokulttuuriset elementit ja ympäristön elementit (sosiaalinen & fyysinen). Kaikkia elementtejä ei tunnistettu aineistosta ja nämä on merkitty taulukkoon viivalla.

Taulukko 4. Luovien menetelmien hyödyt TMO:n elementteihin

Asiakkaan elementit	Ajalliset elementit	Sosiokulttuuriset elementit	Geopoliittiset elementit	Ympäristön elementit (sosiaalinen)	Ympäristön elementit (fyysinen)	Tehtävän elementit
Piirtämisen/maalaamisen kautta tullut hienomotoristen taitojen harjoittelua. Kynäote ja hahmottaminen	-	Hiljainen lapsi alkanut ilmaisemaan itseään sanallisesti	-	Kaveritaitojen kehittyminen Ryhmässä olon taito kehittynyt	Luonnossa liikkuminen	-

parantuneet				Elänavusteisuus		
Luonnossa liik- kuminen kehittä- ää tasapainoa						

5.4 Luovien menetelmien käyttö toimintaterapiaprosessin eri vaiheissa

Toimintaterapiaprosessia katsotaan OTIPM:n mukaisesti sisältäen alkuvaiheen tiedonkeräyksen, suorituksen analyysin toteutumisen, arvioinnin viimeistelyn, interventiovaiheen ja uudelleen arvioinnin vaiheen. (Kuvio 2.) Tiedoksiantajat työskentelivät erilaisissa tehtävissä ja luovien menetelmien käyttö toimintaterapiaprosessin sisällä määräytyi sen mukaisesti. Toimintaterapeutit kertoivat, että hyödyntävät luovia menetelmiä eniten interventiovaiheessa, mutta totesivat myös, ettei luovien menetelmien käytöllä koko toimintaterapiaprosessin aikana ole estettä.

Suurin osa toimintaterapeuteista työskenteli kuntouttavana terapeuttina interventiovaiheessa ja kertoivat varsinkin pidemmissä terapiaprosesseissa käyttävän enemmän luovia menetelmiä. Kun tietää asiakkaan tavoitteet ja oppii tuntemaan paremmin tietää, mikä hänelle on mieluista ja, mikä toiminta tukee taitojen harjoittelua sekä, mitkä on ne ongelmat ja, miten niitä lähestytään. Luovia menetelmiä voi käyttää, jos lapsi tulee esimerkiksi hienomotoristen taitojen tavoitteella, niin lasta voidaan luovia menetelmiä hyödyntämällä havainnoida, että mitä taitoja lapsella jo on ja mitä hän ehkä harjoittelee. Arviointi kulkee mukana siinä prosessissa, että arvioidaan toimintaterapeutin työtä ja asiakkaan edistymistä.

Osa toimintaterapeuteista totesi, että arviointivaiheessa pystyy hyödyntämään luovia menetelmiä. Toimintaterapeutit totesivat, että arvioinnissa tulee tehdä tietyt testit ja tietoa on saatava erilailla asiakkaasta, mutta kyllä siinä jonkun verran pystyy hyödyntämään luovia menetelmiä.

Aina asiakkaan tarpeen valitaan mitä tehdään, miten tehdään ja milloin tehdään ja mihin suuntaan asiakas menetelmän avulla on menossa. Kaikki menetelmät eivät sovellu kaikille, huomioidaan lapsen kehitystaso.

Tiedoksiantajien mukaan arviointityössä luovien menetelmien käyttö on mahdollista, mutta arvioinnissa tarkkaan määritettyjen testien kohdalla tulee noudattaa tarkkaa struktuuria. Toimintaterapeutit hyödyntävät luovia menetelmiä jatkuvasti jollain tapaa kaikissa toimintaterapiaprosessin vaiheissa. Lisäksi he valitsevat käytettävät menetelmät kokeilemalla eri menetelmiä ja toiminnan merkityksellisyyden lapselle. Terapeutit kertovat valitsevansa menetelmät myös omista lähtökohdistaan, kun tekevät arviointia ja pohtivat sitä, mitä haluavat saada selville lapsesta. Toimintaterapeutit käyttävät luovia toimintoja vapaan havainnoin tukena, jolloin he ovat etukäteen analysoineet toiminnan ja sen vaatimukset ja sitten havainnoivat lasta tässä toiminnassa.

Kyllä se asiakkaan motivaatio on varmasti se ja kiinnostuksen kohteet on se kaikkein isoin asia, mikä siinä määrittelee sitä toiminnan valintaa.

Hankalaksi koettua asiaa on helpompi lähestyä turvallisen menetelmän kautta ja se on yleensä luontevaa. Toimintaterapeuttien mukaan yksilö- tai ryhmäterapiassa lapsi/lapset otetaan mukaan suunnitteluun ja asiakkaan ääni tulee kuuluviin, kun lapsi saa olla vaikuttamassa ja valitsemassa. Terapeutti voi antaa myös vaihtoehtoja, mistä valita tai jos lapsi ei itse tykkää menetelmästä niin hänelle on kerrottu, että toimintoa voidaan vaihtaa. Ryhmäterapiassa on mahdollista pohtia yhteisissä keskusteluissa nousseita toiveita, joita huomioidaan terapiakertojen suunnittelussa. Toimintaterapeutit muistuttavat, että mielikuvituksen käyttö ei välttämättä ole luontaista kaikilla lapsilla ja rajaton ilmaisu ja luovuus saattaa tuntua ja olla todella kauhistuttavaa osalle, joten pitää huomioida, miten asiaa lähdetään käsittelemään. Toimintaterapeutit toteavat myös, että valittujen menetelmien pitää olla lapsen omaan arkeen liitettyjä juttuja ja realistista.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tulosten perusteella tutkimusaineistosta löytyi yhteneväisyyksiä. Tiedonhaun kautta olevista lähteissä käytettiin samankaltaisia luovia menetelmiä, kuin tutkimuksen tuloksista on myös ilmennyt. Tutkimuksen tulosten luotettavuutta tukee samankaltaiset tiedot, joita kerättiin kuudelta toimintaterapeuteilta. Teemahaastattelussa esiin nousseita asioita suhteessa aiempaan tutkimustietoon tuodaan esiin niiden yhtäläisyyksien kautta ja seuraavaksi käsitellään tuloksia tut-

kimuskysymyksiin saatujen vastausten kautta peilaten niitä tutkimustietoon. Tulosten tarkasteluun sisällytetään myös pohdintaa.

Toimintaterapeuttien käyttämät luovat menetelmät

Hansen, Erlandsson ja Leufstadius (2021) toteavat tutkimuksessaan luovien menetelmien interventioiden sisältävän usein taiteen ja kädentöiden osia. Teemahaastatteluun osallistuneet toimintaterapeutit nostivat esille monenlaisia erilaisia käsillä tekemistä, kuten keramiikan tekoa, muovailua, askartelua, piirtämistä ja maalausta. Müllersdorfin ja Ivarssonin (2016) tutkimuksessa nostetaan esille edellä mainittujen luovien menetelmien lisäksi muun muassa leivonta, ruoanlaitto, leikki, musiikki ja eläinavusteisuus, joita haastatteluun osallistuneet toimintaterapeutit kertoivat käyttävänsä luovina menetelminä. Haastateltujen toimintaterapeuttien mukaan kaikki, missä lapsi tuottaa jotakin eli lähes kaikissa toiminnallisissa menetelmissä on luovuuden elementti hyvin vahvasti läsnä.

Toimintaterapeuttien perustelut luovien menetelmien käytölle

Creekin (2008) mukaan toimintaterapeutit valitsevat luovat toiminnot yksilöllisesti jokaisen asiakkaan kohdalla peilaten niitä asiakkaiden tavoitteisiin ja voimme todeta, että tutkimuksen tulosten perusteella toimintaterapeutit toimivat juuri näin. Teemahaastatteluissa nousi esille asiakaslähtöisyys ja asiakkaan tavoitteiden tunnistaminen. Toimintaterapeutit kertoivat valinneensa luovia menetelmiä käyttöön sen vuoksi, että ne olivat asiakkaalle merkityksellisiä ja osaltaan osa asiakkaan tavanomaista arkea.

Pääasiallisesti toimintaterapeutit eivät pohdi jokaisen menetelmän kohdalla sen näyttöön perustuvuutta. Toimintatavat haastateltavien sisällä myös eroavat siten, että osa toimintaterapeuteista kertoi pohtivansa jatkuvasti luovien menetelmien näyttöön perustuvuutta, sillä terapeutilla tulee olla mielessään asiakkaan tavoitteen sekä se, miksi terapiassa päädyttiin johonkin tiettyyn toimintaan. Jatkuvasti tulee pohtia menetelmien valintaa ja perustella sitä. Toimintaterapeuttien kertoman mukaan tietoa etsitään itselle uuden menetelmän kohdalla. Alnervik ja Linddahl (2011) toteavat tutkimuksessaan, että toimintaterapeuttien tulee pystyä näyttämään työskentelynsä

perustuvan näyttöön, jolloin luovien menetelmien valinnassa tulisi olla Kuvion 3. neljä kukan terälehteä huomioituna (Alnervik & Linddahl 2011).

Toimintaterapeuttien vastauksista nousi esille, että osalla oli lisäkoulutusta käytynä luovien menetelmien käyttöön liittyen, josta voidaan pohtia, onko lisäkoulutuksella lisäarvoa luovien menetelmien käytöstä ja, onko tästä olemassa olevia tuloksia. Toimintaterapeutit heittäytyivät luovien menetelmien käytössä asiakkaiden kanssa, vaikka kokivat välillä, etteivät kaikki menetelmät ole vahvinta omaa osaamista.

Toimintaterapeutit kertoivat pääsääntöisesti käyttävänsä luovia menetelmiä vapaan havainnoinnin tukena, eli havainnoivat toiminnan aikana asiakasta. Pelkästään vapaahavainnointia hyödyntämällä on olemassa riski, joten luotettavamman tuloksen saa käyttämällä virallista menetelmää. Vapaa havainnointitilanteet ovat aina strukturoimattomia ja standardoimattomia ja näihin arviointitapoihin liittyy monia epävarmuustekijöitä, joista tulee olla tietoinen (Aralinna, Heiskanen, Juntunen, Kantanen, Kanto-Ronkanen, Karhula & Lautamo 2021, 14).

Luovien menetelmien vaikutus toiminnan osa-alueisiin

Fancourtin ja Finnin (2019) tutkimus toteaa taiteen mahdollisuudesta vaikuttaa sekä henkiseen että fyysiseen terveyteen ja toimintaterapeuttien havaintojen perusteella luovat menetelmät tuottavat hyvää oloa. TMO:n toiminnan osa-alueiden näkökulmasta tarkasteltuna saatujen tulosten perusteella toimintaterapeutit toteavat havainnoin avulla huomaavan asiakkaistaan positiivisia vaikutuksia luovia menetelmiä käyttäessä. Toimintaterapeutit kertoivat, että asiakkaan ymmärrys itsestään lisääntyy, kun pääsee ilmaisemaan itseään luovien menetelmien kautta. Lisäksi oma olo helpottuu sen ansiosta.

Teemahaastattelun perusteella toimintaterapeuttien kertoman mukaan TMO:n toiminnan osa-alueista tunnistettiin toiminnallisen suoriutumisen kautta esimerkiksi taitojen harjoittelua sekä tavaroiden jakamista toisten lasten kanssa. Toiminnallisen kokemuksen kautta tunnistettiin selkeästi eniten, joista esimerkkeinä ovat lapsen onnistumisen kokemuksen sekä luovan toiminnan kautta lapsi kommunikoi jollain muulla tavalla kuin puheella. Ryhmätoiminta ja vertaiskaverin kanssa leikkiminen nousi selkeästi osallistumisen osa-alueesta esille.

Luovien menetelmien käyttö toimintaterapiaprosessissa

Haastateltujen toimintaterapeuttien mukaan luovia menetelmiä on mahdollista hyödyntää toimintaterapiaprosessin eri vaiheissa. OTIPM:n kautta tarkastellessa luovien menetelmien käyttö osui käytettäväksi eniten interventiovaiheessa restoratiiviseen malliin, jossa vahvistetaan kehon toimintoja ja muita asiakaselementtejä (Fisher 2009). Osa toimintaterapeuteista nosti teemahaastattelussa esiin, että hyödyntävät luovia menetelmiä arviointivaiheessa ja OTIPM:n mukaan tämä osuu alkuvaiheen ja tavoitteen asettamisen vaiheeseen.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä sekä raportointiohjeiden ohjeistusta lähdeviitteiden merkitsemisestä. Tutkimukseen osallistuvia tiedotettiin, millaista materiaalia oli tarkoitus kerätä ja, mihin materiaalia aiottiin hyödyntää. Lisäksi haastateltaville kerrottiin, missä ja miten kerätty materiaali säilytettiin. Tutkimukseen osallistuvia tiedotettiin ennakkoon, mitä heiltä odotettiin. Haastateltavilta ei kerätty henkilötietoja, tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja osallistujat tiesivät, että voivat koska vaan jättäytyä pois tutkimuksesta. (TENK 2019.)

Verkkohaastattelun hyviä puolia oli hyvä laajalla olevan kohderyhmän tavoittaminen, joustavuus sekä haastattelun nauhoittaminen. Verkon kautta haastattelun haittoina olivat tavoitettavuus sekä teknisen osaamisen hallinta. (Kananen 2017, 115.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta heikentää tutkijan mahdollisuus väärin ymmärtämiseen tai tulosten väärin analysointiin. Perustelut lisäsivät tutkijan uskottavuutta. (Kananen 2017, 176.) Etänä toteutetut haastattelut tavoittivat laajalla alueella toimintaterapeutteja, eikä siirtymisiin mennyt aikaa, kun haastattelut sujuivat etäyhteyden kautta. Haastattelun tallenteet tuhottiin heti jokaisen aineiston litteroinnin jälkeen. Litteroidut tekstit tuhottiin, kun aineiston analyysi oli valmis.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkimuksen teko yksin, sillä yhdellä henkilöllä on mahdollisuus tehdä suurempi määrä virheitä, kuin esimerkiksi parityöskentelyssä. Tutkimukseen valikointuneeseen lähdeaineistoon suhtauduttiin kriittisesti ja jokaista opinnäytetyöhön valittua lähdettä punnittiin yksilönä. Luotettavuuteen vaikuttaa lisäksi pieni otanta toimintaterapeutteja osallistu-

massa haastatteluun. Lisäksi huomiona tulee tehdä, että englanninkielinen materiaali voi tuottaa väärinymmärryksiä, kun tutkijan äidinkieli on suomi.

7 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Toimintaterapeutit toivat esille, että kokevat lasten toimintaterapian olevan pääsääntöisesti aina luovaa toimintaa, joten he kokivat vaikeaksi erotella yksilöllisesti, millaisia luovia menetelmiä he konkreettisesti käyttävät. Toimintaterapeutit kertovat konkretisoivansa sellaista, mitä ei välttämättä saada näkyväksi muulla tavalla, esimerkiksi siirtymätilanteet, tunteet tai kaveritaidot. Toimintaterapeutit kokevat ammattiympeyttä siitä, että heillä on analysoinnin taito pilkkoa toiminnan osa-alueet pienempiin ymmärrettäviin osiin. He kokevat tyytyväisyyttä, että pystyvät luovia menetelmiä hyödyntämällä saamaan näkyväksi sen, mitä ja miksi jotain asiaa tehdään. Toimintaterapeuteilla on käynnissä jatkuva pohdinta ja tarkastelu, missä vaiheessa asiakkaan toimintaterapiaprosessia mennään ja, mitä voidaan tehdä seuraavaksi. Toimintaterapeutit toteavat, että tuloksia ei aina saada terapiassa näkyväksi osaltaan lyhyiden terapiajaksojen vuoksi, mutta tieto terapian hyödyistä voi tulla lapsen vanhemman kautta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että toimintaterapeutit käyttävät laajalla valikoimalla luovia menetelmiä lasten toimintaterapia-asiakkaiden parissa. Toimintaterapeutit tiedostavat luovien menetelmien näyttöön perustuvuuden, mutta eivät yksittäisellä menetelmätasolla tee tiedonhakua.

Jatkotutkimuksena tulisi selvittää, miten asiakkaat kokevat luovien toimintojen merkityksen osana toimintaterapiaa, jolloin asiakkaiden ääntä saadaan kuuluviin luovien menetelmien käytön näkökulmasta. Aineistosta nousi myös, että luovien menetelmien käytöstä toimintaterapiassa ei ole kovinkaan laajalta alueelta tutkimustietoa, joten aiheen tutkiminen jatkossa on aiheellista.

Lähteet

Alnervik, A. & Linddahl, I. 2011. Value of occupational therapy - about evidence-based occupational therapy. Viitattu 29.9.2021. <https://coteceurope.eu/COTEC%20Docs/Value%20of%20OT.pdf>.

Aralinna, V., Heiskanen, T., Juntunen, K., Kantanen, M., Kanto-Ronkanen, A., Karhula, M. & Lautamo, T. 2021. Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa. Viitattu 29.9.2021. https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_hyvat_arviointikaytannot_2021.pdf.

Case-Smith, J. & O'Brien, J. C. 2015. Occupational therapy for children and adolescents. 7th edition. St. Louis, Mo.: Elsevier/Mosby.

Creek, J. & Lougher, L. 2008. Occupational therapy and mental health. 4th edition. Edinburgh: Churchill Livingstone.

Creswell, J. W. 2007. Research design: Qualitative & quantitative approaches. Thousand Oaks, Ca: Sage Publications.

Fancourt, D. & Finn, S. 2019. What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Copenhagen: World Health Organization, WHO Regional Office for Europe. Health Evidence Network, 67. Viitattu 26.9.2021. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK553773/>.

Fisher, A. G. & Marterella, A. 2019. Powerful practice: A Model for Authentic Occupational Therapy. Fort Collins: Ciots.

Fisher, A. G. 2009. Occupational therapy intervention process model: A model for planning and implementing top-down, client-centered and occupation-based interventions. Fort Collins (CO): Three Star Press.

Hansen, B. W., Erlandsson, L.-K. & Leufstadius, C. 2021. A concept analysis of creative activities as intervention in occupational therapy. Scandinavian journal of occupational therapy, 28, 1, 63 - 77. Viitattu 30.8.2021. <https://janet.finna.fi>, Taylor & Francis Online.

Holmberg, K., Kåhlin, I., Leósdóttir, Þ., Ness, N.-E., Langager, T. N. 2020. Toimintaterapian tutkimukseen panostaminen edistää hyvinvointiyhteiskunnan kehitystä. Uutinen Toimintaterapeuttiliiton www-sivuilla 5.5.2020. Viitattu 23.9.2021. <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/ajankohtaista/toimintaterapian-tutkimukseen-panostaminen-edistaa-hyvinvointiyhteiskunnan-kehitysta/>.

Huttunen, R. & Tuittu, N. 2019. Error – taide – toipuminen: Toimintaterapeutin rooli taidelähtöisessä mielenterveystyössä. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.9.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/166883/Huttunen_Riitta.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Kivari, S. 2019. Luovien toimintojen käyttäminen toimintaterapian mielenterveystyössä. Opinnäytetyö, AMK. Oulun ammattikorkeakoulu. Viitattu 24.9.2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267730/Kivari_Sinna.pdf;jsessionid=3CB60B830A89248DBF68BF45B7A5E664?sequence=2.

Kulttuurihyvinvointi liittää yhteen eri ammattialojen osaajia. 2021. Uutinen Kulttuurihyvinvointipooli:n www-sivuilla 15.9.2021. Viitattu 19.9.2021.

<https://www.kulttuurihyvinvointipooli.fi/kulttuurihyvinvointi-liittaa-yhteen-eri-ammattialojen-osaajia/>.

Kuntoutuksen uudistaminen. 2020. Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020, 39. Viitattu 11.9.2021.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8443-1>.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Sivu päivitetty 15.9.2021. Viitattu 20.9.2021. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->.

Learn About Occupational Therapy for Children & Youth. N.d. AOTA American Occupational Therapy Association. Viitattu 12.9.2021 <https://www.aota.org/about-occupational-therapy/patients-clients/childrenandyouth.aspx>.

Luovat menetelmät vahvistavat osallisuutta. 2021. THL: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Päivitetty 4.6.2021. Viitattu 20.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/uudista-asiakastyota-luovasti-ja-leikkisasti/luovat-menetelmat-vahvistavat-osallisuutta>.

Müllersdorf, M. & Ivarsson, A.-B. 2016. What, Why, How - Creative Activities in Occupational Therapy Practice in Sweden. Viitattu 30.8.2021. <https://janet.finna.fi>, EBSCOhost.

Müllersdorf, M. & Ivarsson, A.-B. 2012. Use of Creative Activities in Occupational Therapy Practice in Sweden. Wiley Online Library. Viitattu 9.9.2021. <https://janet.finna.fi>, EBSCOhost.

Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Valtioneuvoston julkaisuja 2019, 31. Viitattu 22.9.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3>.

Perruzza, N. & Kinsella, E. A. 2010. Creative Arts Occupations in Therapeutic Practice: A Review of the Literature. *The British Journal of Occupational Therapy*, 73, 6, 261 - 268. Viitattu 9.9.2021. <https://janet.finna.fi>, SAGE journals.

TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019, 3. Viitattu

25.9.2021.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf

.

Tevameri, T. 2020. Missä mennään sote-toimiala? : Sosiaali- ja terveysalan toimialaraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020, 1. Viitattu 23.9.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-480-8>.

Thompson, M. & Blair S. E.E. 1998. Creative arts in occupational therapy: ancient history or contemporary practice? *Occupational Therapy International* 5,1, 48 – 64. Viitattu 24.9.2021. <https://janet.finna.fi>, Wiley Online Library.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

What is Occupational Therapy? N.d. AOTA American Occupational Therapy Association. Viitattu 10.9.2021. <https://www.aota.org/conference-events/otmonth/what-is-ot.aspx>.

Liitteet

Liite 1. Rekrytointikirje

Moikka kaikille! Etsin edelleen opinnäytetyöhöni haastateltavia lasten toimintaterapeutteja, jotka käyttävät työssään luovia menetelmiä.

Opinnäytetyön tiedonkeruu tullaan aikaisemmasta suunnitelmasta poiketen toteuttamaan yksilöhaastatteluna ja pyritään pitämään tiiviinä pakettina, jotta keskusteluaika pysyisi 15 minuutissa. Ajankohtana haastattelun toivoisin toteutuvan mahdollisimman pian.

Alla lisätietoa tutkimuksesta. Osallistuminen ei vaadi sinulta ennakoon valmistautumista.

Teen opinnäytetyötä luovista menetelmistä lasten toimintaterapiassa ja etsin tutkimukseen lasten parissa työskenteleviä toimintaterapeutteja, jotka käyttävät työssään luovia menetelmiä/toimintoja, toiminnallisia menetelmiä tai taidelähtöisiä menetelmiä.

Luovilla menetelmillä tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikenlaista luovaa toimintaa, kuten maalaus, tanssi, musiikki, laulu, kädentaidot, toiminnalliset harjoitukset, leikki, luonnossa tapahtuva toiminta sekä eläinavusteisuus.

Opinnäytetyössä tullaan tarkastelemaan luovien menetelmien käyttöä osana lasten toimintaterapiaa toimintaterapeuttien näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, miten toimintaterapeutit perustelevat luovien toimintojen käytön lasten toimintaterapiassa.

Tutkimus on laadullinen ja toteutetaan videoyhteyden kautta temahaastatteluna. Haastateltavan toivoessa kamera voi olla myös suljettuna. Sinulta haastattelu vie aikaa sen noin 15min. Haastattelu tallennetaan tehtävän analysoinnin vuoksi ja tallenne poistetaan heti, kun analysointi on valmis. Haastateltavien henkilötiedot eivät tule tutkimukseen näkyviin.

Ilmoittautumiset haastatteluun pyydän sähköpostitse.

Kysy ehdottomasti, jos mieleesi nousee kysyttävää.

Jos tämä ei kohdistu sinuun, mutta tiedät jonkun kohderyhmään sopivan, olisin kovin kiitollinen, jos voit vinkata asiasta hänelle.

Kivaa viikonloppua kaikille!

Liite 2. Tietoinen suostumus

Tietoinen suostumus videopuhelun kautta tehtävään haastatteluun.

Riittää, että täytät lomakkeen sähköisesti ja lähetät takaisin minulle.

Suostun osallistumaan Jokelan opinnäytetyön teemahaastatteluun syksyllä 2021. kyllä/ei

Olen tietoinen, että keskustelu nauhoitetaan ja, että nauha tuhoetaan analysoinnin jälkeen. kyllä/ei

Tiedostan, että minulla on millä hetkellä tahansa oikeus kieltäytyä osallistumisesta haastatteluun.
kyllä/ei

Opinnäytetyöhön hankittua aineistoa käsitellään kokonaisuutena, eikä vastaajia ole mahdollista tunnistaa julkaisusta. Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseuksessa.

Osallistujan nimi:

Suostumuksen antamisen päivämäärä: /10/2021

Liite 3. Haastattelurunko

Haastattelun runko ja teemat ennakkoon tiedoksi

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus ja aineistoa kerätään teemahaastattelulla. Opinnäytetyössä tullaan tarkastelemaan luovien menetelmien käyttöä osana lasten toimintaterapiaa toimintaterapeuttien näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, miten toimintaterapeutit perustelevat luovien toimintojen käytön lasten toimintaterapiassa.

Teema 1: Luovien menetelmien tyyppi

-Millaisia luovia menetelmiä käytät terapiassa?

Teema 2: Luovien menetelmien käytön hyödyt

-Kuinka paljon luovia menetelmiä käyttäessäsi pohdit niiden näyttöön perustuvuutta?

-Etsitkö tietyin väliajoin tutkimustietoa käytettävistä luovista menetelmistä? Jos kyllä, niin mistä?

Teema 3: Luovien menetelmien vaikutus toiminnan osa-alueisiin

-Mihin toiminnan osa-alueeseen/alueisiin koet luovien menetelmien eniten vaikuttavan?

Teema 4: Luovien menetelmien käyttö toimintaterapiaprosessissa

-Missä kohtaa toimintaterapiaprosessia käytät luovia menetelmiä?

-Millä tavalla valitset käytettävät menetelmät